

Täysistunto

Keskiviikko 10.11.2021 klo 14.00—17.58

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Ministeri Leppä, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tällä uudella lailla luonnonmukaista tuotantoa koskevaan lainsäädäntöön tehtäisiin EU:n uuden luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen edellyttämät muutokset. Nykyinen luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettu laki kumottaisiin. Voimassa olevaan valvontaviranomaisia ja valvontaa koskevaan säätelyyn ei tulisi merkittäviä toiminnallisia muutoksia hallinnollisiin pakkokeinoin — niihin ehdotetaan uutta hallinnollista seuraamusmaksua, jolla voitaisiin nopeammin reagoida sitten mahdollisiin laiminlyönteihin. EU:n luonnonmukaista tuotantoa koskeva lainsäädäntö on sellaiseen Suomessa sovellettavaa oikeutta. Asetuksia täydentävä laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa säätelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain asetusten kanssa.

Esityksessä myös ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ehdotetun uuden hallinnollisen seuraamusmaksun johdosta.

Uusi luomuasetus ja valvonta-asetus synnyttivät muutostarpeita myös luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettuun lakiin. Hallitusohjelmassahan tavoite ”Elinvoimainen ja kannattava elintarviketalous” edellyttää jatkamaan edellisessä hallitusohjelmassa aloitettua säätelyn ja valvonnan sujuvoittamista. Hallitusohjelman liite 4 koskee harmaata taloutta, jonka torjunta katsotaan tarpeelliseksi myös luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden osalta. Näitä väärennöksiähän on tässä viime aikoina eri puolilla Eurooppaa ollut liikkeellä, ja se on aiheuttanut huolta Euroopan laajuisesti. Kirjauksen pohjalta koko elintarvikeketjun kansallista lainsäädäntöä on uudistettu. Luonnonmukaisia elintarvikkeita ja luonnonmukaisia rehuja koskevat myös horisontaalilainsäädäntöä koskevat vaatimukset, joten rehulain ja elintarvikelain käytäntöjä voidaan tarvittaessa soveltaa myös luonnonmukaisesti tuotettuihin elintarvikkeisiin ja rehuihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2021 vp

Puhemies! Luomutuotannon osaltahan meillä on vahvat tavoitteet sen lisäämisestä sekä Euroopassa että täällä meillä Suomessa, ja tuo alustava tavoite on nyt asetettu vuodelle 2027 niin, että se on 20 prosenttia meidän pinta-alasta, ja erityisesti niin, että meillä on tuotteita hyllyllä — ei ainoastaan pinta-alaa mitata, vaan myöskin tuotteita, ja tällä me haluamme myöskin edistää tämän tavoitteen saavuttamista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kalmari poissa. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

16.12 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Nyt käsittelemme luonnonmukaista tuotantoa, ja suomalainen maataloushan on todella tärkeää. Ilman sitä maataloutta ei leipä tule pöytään eikä maito tule pöytään ja ruokaa ei kerta kaikkiaan ole. Tällä uudistuksella nyt pyritään sitten varmistamaan luonnonmukaisten tuotteiden turvallisuus ja laatu sekä se, että niistä annettavat tiedot ovat oikeellisia.

Jos miettii tätä ruokajuttua niin kuin kokonaisuudessaan, niin olisi ihan mielenkiintoista tietää, milloinka hallitukselta on odotettavissa merkittäviä parannuksia elintarvikkeiden huoltovarmuuteen, ja jos tällaisena aikana ei huolehdi kotimaisesta, nimenomaan kotimaisesta, elintarviketuotannosta, niin entäs sitten kun sattuu joku kriisiaika oikeasti tulemaan ja välttämättömiä tarvikkeita ei ole välttämättä saatavilla eikä ulkomailtakaan välttämättä saada mitään? Silloin se kotimaisuusaste on hirveän tärkeä. Viime vuonna on lopettanut tilastojen mukaan jopa 1 197 maatilaa, mikä on oikeasti paljon. Se on todella paljon. Oikeasti se on hälyttävän paljon.

Jotenkin ajattelisi, että tällainen vihervasemmistohallitus, keskusta etunenässä — keskusta etunenässä — haluaisi painottaa nimenomaan tätä lähiruokaa. Se olisi aina varmasti semmoinen isompi ekoteko, tämä lähiruoka, kuin se, kun ulkomailta tuodaan sitä tuontiruokaa. Totta kai ei kaikkien ole pakko syödä lihaa, eikä kaikkien ole pakko olla kasvis-syöjiä. Eikös jokainen voi syödä, mitä haluaa ja mitä pystyy syömään, niin että ei päättäjien tarvitse siihen sen kummemmin puuttua suuremmalti eikä se keneltäkään ole poissa, jos jokaisen lautaselta löytyy sitä kotimaista ruokaa. Siihen suuntaan varmaan lainsäädännössä kannattaisi edetä ja tosissaan ottaa se, että budjetilla, lainsäädännöllä, kaikenlaisilla asioilla voitaisiin sitä vahvistaa, että saataisiin kotimaista lähiruokaa — kotimainen ruokahan on oikeastaan aina lähiruokaa.

Kyllä näihin kilpailutuksiinkin pystytään vaikuttamaan, kun on vain osaamista, ja jos miettii sitten sitä vaikutusta, kun lähiruokaa ruvettaisiin käyttämään julkisella puolella, niin sillähan olisi ihan valtava merkitys Suomelle ja Suomen tuottajille ja Suomen maataloudelle. Jos sitä lähiruokaa käytettäisiin tosiaan oppilaitoksissa, kouluissa, valtion virastoissa ja kaikenlaisissa vanhainkodeissa ja muissa, niin olisi sillä aika iso merkitys, jos kotimaista ruokaa ja lähiruokaa pyrittäisiin käyttämään. Tähän tulee pyrkiä.

Maatalous tulee säilyttää eikä päästää kaikkea tuotantoa sinne EU:hun tai jopa kauemaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

16.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Todellakin hallituksen esitys eduskunnalle luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakan täytöntöönpanosta sisältää erinomaisia tavoitteita kyllä, mutta toivon — siitä huolimatta — että kun tämä sitten tulee valiokun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2021 vp

nan käsittelyyn, niin nimenomaan erittäin tiheällä kammalla katsotaan tämä hallinnollisen taakan kasvu, että paljonko sitä sitten kuitenkin tulee. Me olemme tässä eduskunnassa tehneet, ja hallitusohjelmassakin, erittäin hyviä kirjauksia, mutta lähes joka kerta aina byrokratia kuitenkin lisääntyy, kun EU:sta joitakin säädöksiä tulee. Mutta se hallituksen ohjelman jatko, eli sujuvoittaminen valvonnassa ja sääntelyssä, niin sitä toivon todellakin, että me katsotaan valiokuntakäsittelyssä se erittäin tarkasti ja tehdään kaikki, että niin voisi sitten myös toteutua.

Harmaan talouden osalta on aivan luonnollista, että meidän pitää tälläkin sektorilla ruveta sitä tarkastelemaan, niin kuin ministeri esittelypuheenvuorossaan totesi esille. Harmaan talouden vääreennysten osalta tämä on erittäin otollinen maaperä.

Mutta kysynpä tässäkin kohtaa ministeriltä, kun on kysymys luonnonmukaisesta viljelyksestä, tuotannosta. Tähän liittyvät myös eläimet erityisesti, ja tässäkin annetaan ymmärtää, että myös eläimet ovat keskiössä. Kysynkin: voitaisiinko me tällä edellytyksellä sitten vaatia, että ne nokat ja saparot kuuluvat luonnollisesti eläimille ja että ne myös säilytetään sitten EU:n muussakin lihantuotannossa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, var vänlig.

16.17 Anders Norrback r: Tack, kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on suurelta osin hyvä. Uudistus on aika tekninen, mutta samalla yhtenäistää EU:n uutta luonnonmukaista tuotantoa, ja se on hyvä. Olen itse sitä mieltä, että kaikkien luomutuottajien tulee olla samalla lähtöviivalla, eikä väärinkäytösten tule olla mahdollisia, ja tähän tämä ehdotuskin tähtää. Uusi säädös antaa vähän paremmat mahdollisuudet puuttua mahdollisiin laiminlyönteihin, mikä on meille kaikille tärkeä ja hyvä asia.

Ärade talman! Det är ett mycket bra förslag vi har. Man försöker komma åt eventuella fusk, och det ser jag som viktigt, framför allt när det gäller en certifierad produktion som ekologisk produktion, som helt och hållet bygger på konsumenternas förtroende.

Jag är också glad att man i det här förslaget kunnat komma till mötes när det gäller naturprodukter som bär, som omfattas av allemansrätten. Däremot hoppas jag att vi i utskottet noggrant tittar på hur det går med andra naturprodukter som inte omfattas av allemansrätten. Till exempel är björksaven hos en oss väldigt viktig produkt som har visat sig ha stora exportmöjligheter. Men för att det ska lyckas krävs det att den är ekocertifierad. Här vill jag hänvisa till det ledamot Myllykoski sade, det vill säga att den här byråkratiska biten inte blir för stor här.

Eli kysyisin ministeri Lepältä, miten on: miten voimme taata, että tämä byrokratia ei tule liian isoksi koskien näitä luonnontuotteita, jotka eivät ole jokamiehenoikeuden alla, esimerkiksi koivunmahlan osalta? Tässä on ollut kentällä jonkin verran huolenaiheita. Olen ihan vakuuttunut siitä, että meidän hyvä ministeri ja hänen hallintonsa löytää tähän hyvän ratkaisun, mutta haluan kuitenkin kysyä tästä asiasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä luomuviljely taitaa olla tässä maassa kaikkein tarkimmin vartioitu elinkeinoala. Ymmärrän luomuviljelijöitä, kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2021 vp

ka kaikki, mitä he tekevät, on valtavassa kontrollissa. Olen muutaman luomuviljelijän kanssa keskustellut asioista, ja on täytynyt vain ihmetellä, onko tämä tottakaan.

Kuten edellisissä puheenvuoroissa olen todennut, niin jos me haluamme tähän maahan ihan aidosti parempaa työllisyyttä, meidän on purettava tätä byrokratiaa. Ei ole mitään järkeä, että alkaa olla semmoinen tilanne, että tämä yrittäjä itse on sellaisessa kontrollissa, että hän voisi ahdasmielisenä sanoa, että hän on melkein rikollinen ihminen, kun jokaista asiaa vahditaan, jopa pinta-aloja mitataan. Olen, kuten sanoin, muutaman viljelijän kanssa keskustellut tästä asiasta, ja he ovat ihan, tavallaan, turhautuneita siihen tilanteeseen, että ei voi olla näin, että heitä epäillään lähes kaikesta, että tämä on tehty väärin, vaikka suomalainen viljelijä varmasti on maailman huippuluokkaa. Meillä on maailman puhtain maa-perä, maailman puhtain ilmakehä, maailman puhtain pohjavesi, ja näistä lähtökohdista varmasti pystymme tekemään loistavia tuotteita. Sen esteenä on vain ja ainoastaan suomalainen kateus ja katkeruus, että sitä ei anneta kunnolla tehdä, vaan mieluummin tuodaan tänne eurooppalaista, vaikka eurooppalaista juustoa, jossa on sitten niitä kuuluisia lääkkeitä, antimikrobisia ja antibioottijäämiä. Muuan koiranleuka, semmoinen huumoripitoinen nuori mies, minulle epäili, että kannattaisiko siirtyä saksalaisen juuston syöntiin ja eurooppalaisen juuston syöntiin, kun siinä saa samalla sitä antibioottijäämää itseensä, niin ei näitä tauteja tule niin usein. Mutta en suositellut hänelle sitä, koska siinä on omat vaaransa.

Kysynkin ministeri Lepältä, kun hän on ansiokkaasti paikalla: onko meillä toivoa siitä, että saataisiin tämä maatalouden puolella oleva melko iso byrokratia purettua edes joiltain osin? Sipilän hallituksen aikana näitä normeja purettiin. Jos oikein muistan, hieman yli 300 kappaletta niitä saatiin purettua. Onko meillä toivoa, että saataisiin tämä sama linja käyntiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.21 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Suomessa perusruoantuotanto on jo hyvin luonnonmukaista. Meillä käytetään normaalia vähemmän antibiootteja, kasvimyrkkyjä vähemmän. Meillä panostetaan yhä enemmän eläinten hyvinvoinnin edistämiseen. Nyt kun ministeri on paikalla, haluaisin kysyä: miten me, ministeri Leppä, voisimme saada tämän viestin, tämän puhtaan ruoan viestin, paremmin meidän omille kuluttajillemme? Vieläkään se ei ole ihan selviö — se, että se on kaikkien meidän kansalaisten eduksi, että ostamme kotimaista ruokaa, että sitä olisi siellä hyllyillä tarpeeksi paljon, kotimaista ruokaa, tarjolla. Ja miten me saamme tämän viestin niistä ruoka-aineista, joita me markkinoimme ulkomaille, että se tietoisuus kasvaisi myös siellä ulkomailla, että meillä on loistava ruoantuotanto, puhdasta ruokaa?

Ja aivan kuten edustaja Hoskonen nosti esille tämän byrokratian valtavan viidakon, niin se ajaa ihan hulluuden partaalle monen tuottajan. Se on mennyt ihan mahdottomaksi. Se ei ole suinkaan kovinkaan paljon vähentynyt, päinvastoin. Tuleeko se kaikki byrokratiavaade sitten EU:sta, vai voisimmeko täällä kotimaassa vaikuttaa tähän asiaan, että sitä ei olisi niin paljon? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2021 vp

16.23 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Tässä nousikin esille näihin EU-asioihin liittyen, että joissain muissa maissa on enemmän näitä lääkkeitä-miä juustoissa ja muissa, mutta minkäs takia sitten me ei vaadita, että kaikkialla on samalla tavalla? Jos EU:ssa pitää olla samalla tasolla, niin eihän se nyt niin voi olla, että muualla EU:ssa tehdään ihan hällä väliä -tyyliin ja meillä on sitten niin tarkkaa. Onhan niiden lähtökohtien nyt oltava samanlaiset. Eli mitä tähän on tehtävissä?

Ja jos miettii sitten tätä, että miten saadaan enemmän niitä suomalaisia juttuja myyntiin ja näkösale, niin vaikka niitä merkintöjä on lisätty, että on kotimaista tuotantoa ja muuta, niin voisiko sitä vieläkin paremmin merkitä, kun eihän se niissä kaikissa tuotteissa välttämättä oikein selvästi näy? Onko hallitus suunnitellut semmoista, että merkittäisiin paljon selvemmin siihen kauppaan, mitkä tuotteet ovat kotimaisia ja mistä ne tulevat?

Minkä takia suomalainen tuottaja pärjää niin huonosti? Ja minkä takia sitten EU:ssa joku Ranskanmaa vetää isommat rahat? Jokuhan tässä on pielessä. Toivoisin vähän näitä selvityksiä ministeriltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.24 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, että ministeri on paikalla. Muutama asia:

Tässä on jo mainittukin esityksestä, että se on pitkälti teknisluontoinen, joten en nyt mene siihen.

Esitän ministerille kysymyksen ylipäätään maatalouden imagosta. Liian paljon Suomessa tällä hetkellä hallituksen vihreän laidan politiikan ansiosta saa viljelijä märkää rätkiä kasvoilleen. Esimerkkejä löytyy: pääkaupunkimme lihakeissi ynnä muuta tällaista, mikä ei ole mielestäni suotuisaa kehitystä.

Tuottajat ja viljelijät ovat meidän ruokavarmuutemme kivijalka ja todella tärkeä porukka, niin että olisiko tällainen — ihan vinkkinä ministerille — hallituksen yhteinen Luota suomalaiseen viljelijään ja tuottajaan -ohjelma paikallaan tässä kohtaa? Kyllä meidän pitäisi saada se kunnia sinne, missä se sapuska tuotetaan, ja niin näkyvästi, että jokainen viljelijä ja tuottaja siellä kotona voisi ylpeänä aamulla nousta puurtamaan sen eteen, että meillä on leipää, lihaa, maitoa, kaikkea mahdollista hyvää kotimaista elintarviketta pöydässä. Ehdottaisin, että tällainen kiitoskampanja nyt sinne, eikä pelkkää märkää rätkiä, niin tästä varmaan hyötyisivät kaikki. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Leppä, 3 minuuttia paikalta.

16.26 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kommentteista ja kysymyksistä, mitä esititte.

Edustaja Reijonen täällä aloitti erinomaisella tavalla, elikkä kotimainen tuotanto, ruoantuotanto, elintarvikkeet on turvattava. Se on meidän huoltovarmuuttamme. Se on meidän omavaraisuuttamme. Se on meidän talouttamme. Se on aluekehitystä. Se on ihan kaikkea, turvallisuutta myöskin. Täysin samaa mieltä tästä asiasta, ja tämän eteen me töitä teemme.

No, mitä me olemme tehneet sen asian eteen? Me olemme turvanneet pitkäjänteisellä toiminnalla sen, että ne luvut tukieurot ovat tulleet. Ne on varmistettu, ja niiden tulo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2021 vp

myöskin seuraavaksi seitsemäksi vuodeksi on varmistettu, ja tämä luo pohjan suomalaiselle ruoantuotannolle. Tämä ei varmista kannattavuutta, mutta se luo pohjan sille tuotannolle, ja siksi tämä on merkittävä asia, että siinä epävarmuudessa ei tarvitse elää. — Palaan kohta markkinoihin.

Lähiaruoka: Aivan samaa mieltä, lähiaruoka kunniaan. Näin pitää olla.

Alkuperämerkinnät: olen siitäkin samaa mieltä, että edelleenkin alkuperämerkintöjä pitää vahvistaa, alkuperämerkintöjen vaatimustasoa pitää nostaa.

Miten sitten siellä todellisuudessa toimitaan, vaikkapa kuntien hankintapuolella? Hyvät kollegat, te olette erittäin monet ja me olemme erittäin monet kuntien päätöksentekijöitä, kuntien luottamushenkilöitä. Pidetään nyt kaikki huoli siitä, että kuntiin ei hankita elintarvikkeita, mitkä eivät täytä meidän omilta tuottajiltamme edellytettäviä vaatimuksia. Tämä on vähintä, mitä me voimme tehdä — tämä on vähintä, mitä me voimme tehdä. Katsokaa jokainen oman kuntanne päätöksenteon perään, että tämä toteutuu.

Valtiolla tämä on pakollisena. Valtio kun hankkii ruokaa, aina sen pitää täyttää meillä Suomessa edellytettävät ehdot. Kunnille, jotka ovat itsehallintoisia yksiköitä, se on suosituksena, mutta sen vuoksi sanon: katsokaa näiden perään.

Tämä liittyy myöskin siihen, mitä edustaja Myllykoski sanoi nokista ja saparoista. Juuri näin: en minäkään ymmärrä, miksi tänne haluamme tuoda saparotonta sianlihaa tai nokatonta kananlihaa. Miksi? Missään ei näy sellaista mainosta, että tervetuloa ostamaan saparottoman sian lihaa, mutta siitä huolimatta sitä tulee tähän maahan. Myös kaupan perään katson ja erittäin voimakkaasti tässä asiassa. Tämä luo sen epätasapainon markkinoille: me kilpailemme semmoisten tuotteiden kanssa, joita ei ole täällä saanut tuottaa ja joiden tuotanto on paljon halvempaa, ja siitä huolimatta ne ovat samoilla markkinoilla. Tämä ei luo pohjaa sille.

Vielä kun tähän lisätään kannattavuuden osalta se, että kauppa on antanut positiivisia tulosvaroituksia, mutta viljelijät kärvistelevät kohonneiden kustannuksien, huonon satovuoden kanssa — ei ole laitaa tämä. Siksi markkinoiden tasapaino on [Puhemies koputtaa] hallituksen agendalla, ja sitä me haluamme edistää samoin kuin purkaa byrokratian kaikella mahdollisella tavalla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.